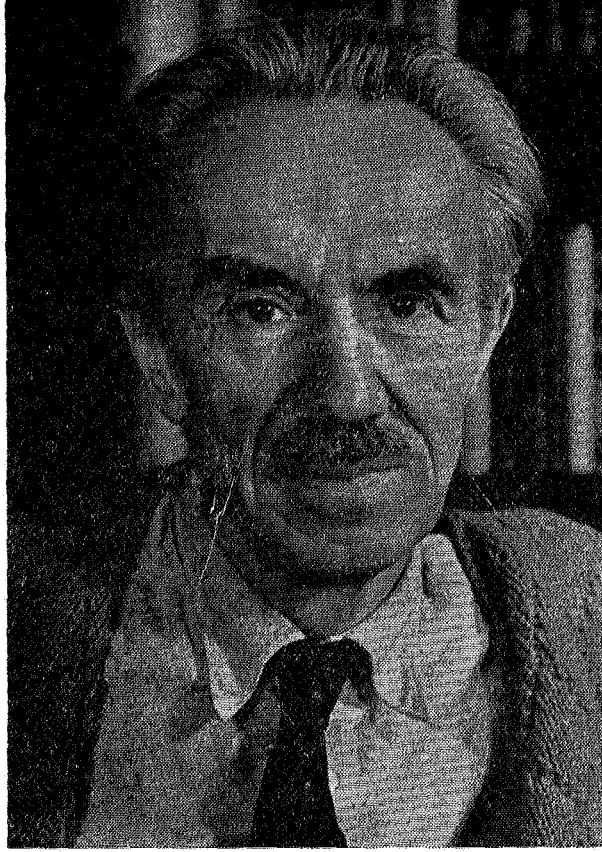

HANS CLOOS
(1888 - 1951)

Son 40 senelik jeoloji edebiyatında tektonik mevzular üzerindeki orijinal çalışmalara ve yeni buluşları ile milletlerarası bir şöret kazanmış olan Prof, Hans Cloos, 26 Eylül 1951 sabahı Bonn'daki evinde ansazm vefat etmiştir. 66 seneyi henüz bulmamış olan hayatının son günü, Ren-Paleozoik masifinde, Ahrtal'de bir exkursionda

geçmiştir. O günün ılık ve berrak havası içinde, son yıllarda tesbit etmiş olduğu "bin iltivanm mekanik inkişafına dair" vakıaları büyük bir heyecanla eski ve yeni talebelerime gösteriyor, izah ediyordu. Bir tabiat âlimi için, ömrünün son gününü, bütün hayatmca bağda olduğu tabiat içerisinde, meşgul olduğu problemler ortasında, yetiştirdiği ve yetiştirmekte olduğu müritleri arasında geçirmekten daha zevkli, daha mes'ut bir hâdise düşünülebilir mi? Hans Cloos, meslek hayatının bütün safhalarında olduğu gibi, ömrünün son gününü de bu şekilde, büyük bir bahtiyarlıkla geçirmiştir.

Hans Cloos, 8 Kasım 1885'de Magdeburg'da doğmuştu. Jeoloji tahsilini Bonn'da, Jena'da ve Freiburg/Br.'da yapmış ve bu son şehirde, 1909 da. doktorasını, vermiştir. 1914'de Privatdozent olarak Marburg Üniversitesinde çalışmış, 1919 da profesör olarak Breslau'a ve 1926'da Bonn'a, Steinmann'm yerine tayin edilmiş ve Ölümüne kadar burada Enstiftü direktörü olanak vazife görmüştür,

Hans Cloos, yaradılış bakımından, en çok mimarlık istidadına sahip bir san'atkârdı. Bu sebeptendir ki, meslek hayatının başlangıcındanberi Arzkabuğunun mimarî yapısı, "tektoniği" ile bilhassa meşgul olmuş ve ömrü boyunca yalnız fou saha üzerinde yorulmak bilmeyen bir gayretle çahfarak kendisine has bir ekol yaratmış, bu mevzuda yeni metotlar, kaide ve nizamlar kurmuştur. "Granit tektoniği, tektonikle magma faaliyetleri arasındaki münasebetler, tecrüMtekonik, yükselme-yarılima ve volkanisma arasındaki geometrik bağlar, Grabenlerin teşekkülü, kıvrımların tektonik inkişafı ve İh." bu çalışmalarının müsbet neticeleri olmuştur. Onun san'&tkâr ruhu, eserlerindeki edebî ve felsefî ifadelerinde ve artistik resimlerinde bariz şekilde göze çarpar.

Hans Cloos kuvvetli-bir tabiat müşahidi idi, o birçoklarının göremedikleri detayları görmeğe ve onları sağlam mekanik kanunlara uygun şekilde izah etmeğe, hipotezlerden ve bilhassa spekülasyonlardan kaçınmağa kendisini alıştırmışta. Ö tabiatı en büyük "mürşit" olarak tanımış, gerek hocalığında ve gerekse röşerş hayatında daima bu prensibe sadık kalmıştır. O her sene ilk dersinde şu cümleyi tekrarları: "Jeoloji kitaplardan değil tabiattan öğrenilir, hocalar ve kitaplar sizlerin tabiata yaklaşmanızı, onun diinden anlamanızı kolaylaştıran geçici vasıtalarıdır." Bu inanışın tezahürü olarak kendisi dört kıt'a üzerinde müteaddit tetkik seyahatleri yapmış, iki defa SW-Afrika'da, iki defa Kuzey Amerika'da, birçok defa şimalî Av

rupa memleketlerinde ve bir defa da Hindistan ve Endonezya adalarında bulunmuştur,

Hans Cloos mütevazı, geniş görüşlü ve demokrat ruhlu bir adamıdır. Yabancı meslektaşlarına karşı bilhassa çok nazik, çok hayırhahtı; onunla tanışan her millete mensup meslektaşlar ona karşı hayranlık duymakla beraber onu daha çok sempatik bulurlar ve onun derhal dost olurlardı. Üyelerinin ekserisi Almanya'da bulunan "Geologische Vereinigung" cemiyetinin uzun zaman başkanı bulunması ve 1923 den beri cemiyetin organı bulunan "Geologische Rundschau" mecmuasının başyazarı olması, ona milletlerarası bir otorite vasfını vermişti. İkinci Dünya Harbinden sonra bu mecmua daha çok "beynelmilel" olmuş, içerisinde üç dilden makaleler intişar etmiş, ve son nüshası da "Internationale Zeitschrift für Geologie" şeklinde yayımlanmıştır.

Kendisi Prusya ilim akademisi üyesi, Finlandia, İsviçre, Londra, Birleşik Amerika Jeoloji cemiyetlerinin fahri üyesi bulunuyordu; 1947 de Amerika Jeoloji Cemiyeti kendisine "Penrose-Medaille" anı tevdi etmişti, Kitap halinde başlıca eserleri şunlardır :

Der Erongo Berlin 1919; Der Mechanismus der vulkanischen Vorgänge, Braunschweig 1922, Der Gebirgsbau, Schlesiens, Berlin 1925, Das Riesengebirge in Schlesien, Berlin 1924- Die Plutone des Passauer umlandes, Berlin 1927, Bau und Bewegung der Gebirge in Nordamerika, Skandinavien und Mitteleuropa., Berlin 1928; Einführung in die Geologie, ein Lehrbuch der Inneren Dynamik, Berlin 19-96. Gespräch mit der Erde, München 1947.

Merhumun aziz hatırasını hürmetle anar, ailesine ve yakın meslektaşlarına başsağlığı dileriz.

İhsan KETİN